

MATEMATIKA

8. ročník

inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

PYTHAGOROVA VĚTA

Materiál seznamuje žáky s Pythagorovou větou a jejím ověřením. Prezentace zahrnuje výpočet odvěsny, přepony v pravoúhlém trojúhelníku. Obsahuje řadu příkladů na procvičení učiva.

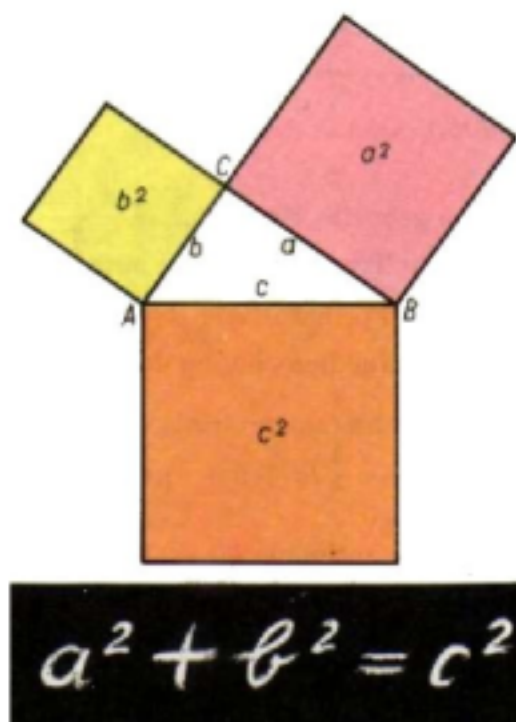
vl.znak: M III.

Autor: Veronika Maršíková

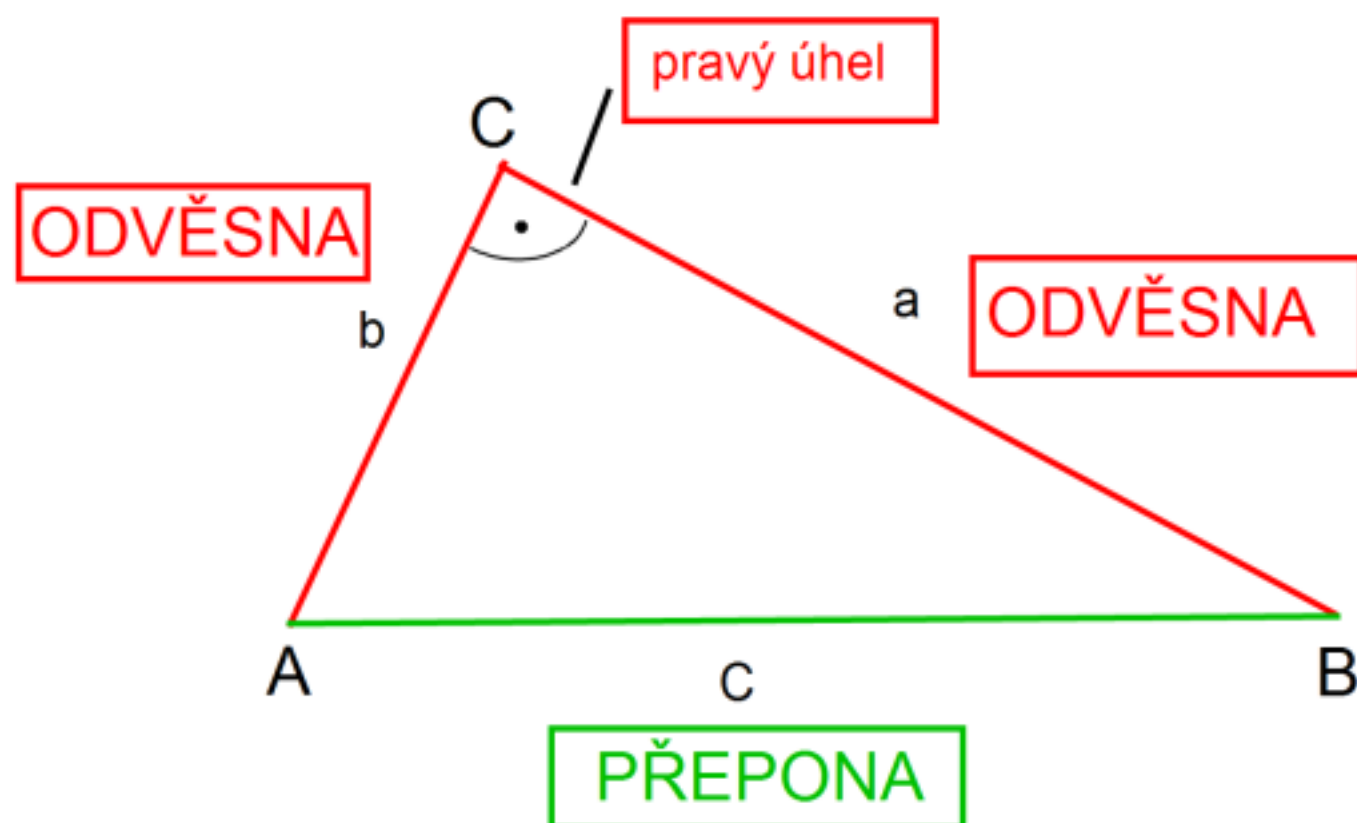
2012

ZŠ Rokytnice v Orlických horách

PYTHAGOROVA VĚTA

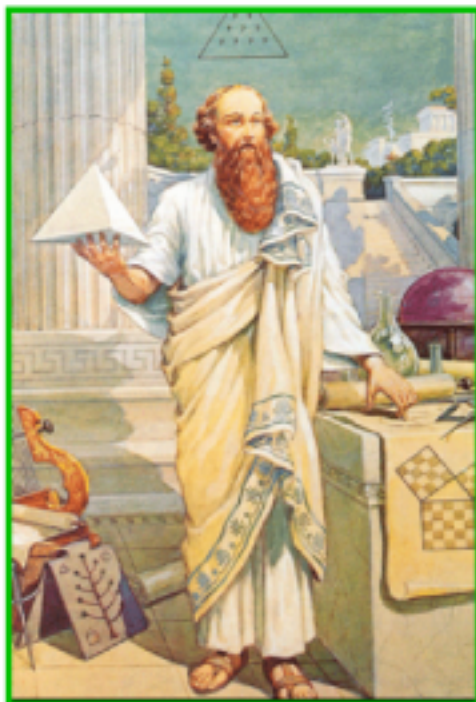

Opakování základní terminologie

KDO VLASTNĚ BYL PYTHAGORAS?

PYTHAGORAS ZE SAMU

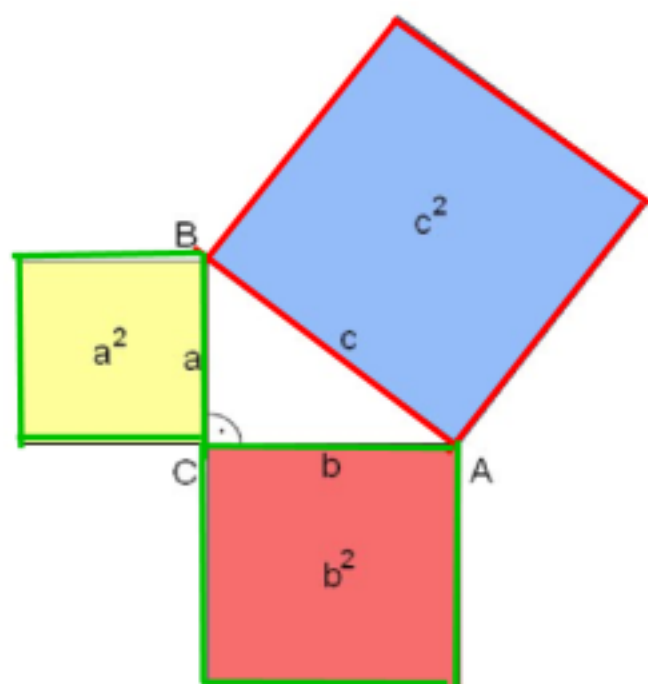

- **Přezdívka: otec čísel**
- **řecký matematik, filozof, astronom**
- **vnesl do matematiky systematicčnost**
- **založil Pythagorejskou školu, její žáci museli dodržovat přísná pravidla**
- **rozdělil čísla na sudá a lichá**

Pythagorova věta zní:

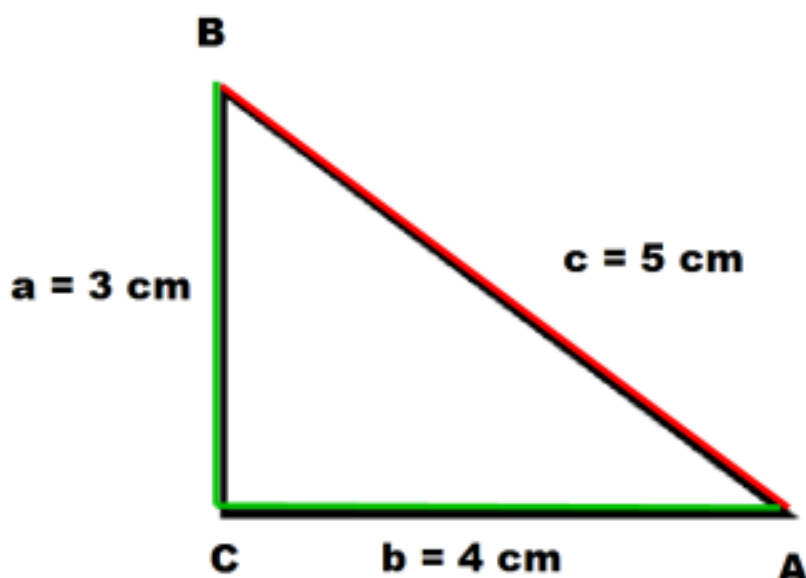
**OBSAH ČTVERCE NAD
PŘEPOU PRAVOÚHLÉHO
TROJÚHELNÍKA SE ROVNÁ
SOUČTU OBSAHŮ ČTVERCŮ
NAD JEHO ODVĚSNAMI.**

$$c^2 = a^2 + b^2$$

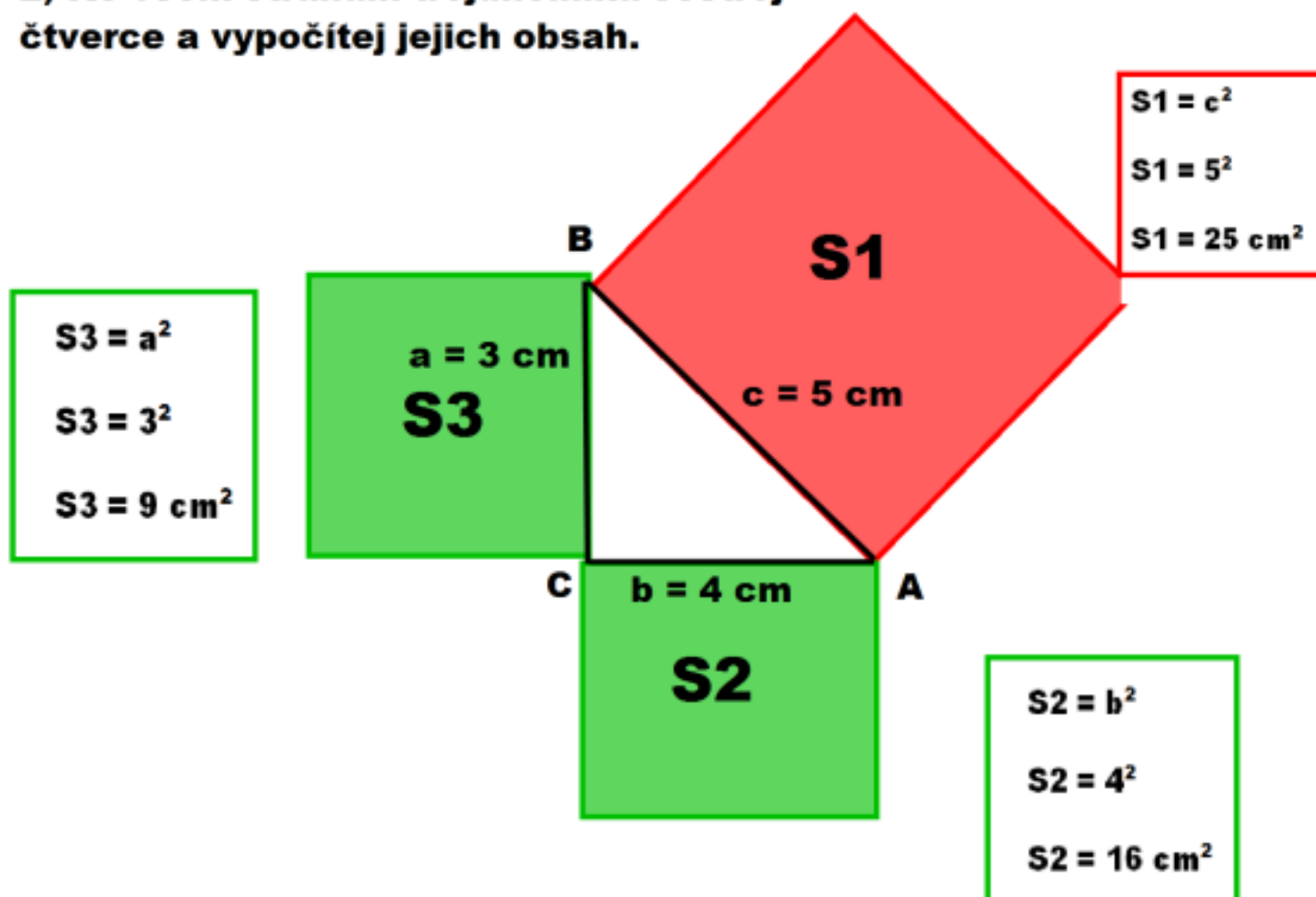

Ověření Pythagorovy věty:

1) Sestroj pravoúhlý trojúhelník ABC s pravým úhlem u vrcholu C s těmito rozměry: $a = 3\text{ cm}$, $b = 4\text{ cm}$, $c = 5\text{ cm}$.

2) Ke všem stranám trojúhelníka sestroj
čtverce a vypočítej jejich obsah.

**3) Dosad' obsahy
do vyjádření Pythagorovy věty:**

$$c^2 = a^2 + b^2$$

$$5^2 = 3^2 + 4^2$$

$$25 = 9 + 16$$

$$25 = 25$$

PLATÍ

neboli

$$S_1 = S_2 + S_3$$

$$25 = 9 + 16$$

$$25 = 25$$

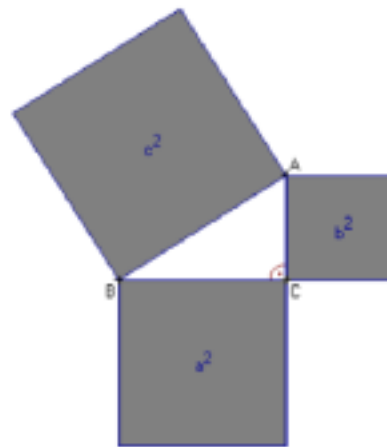
PLATÍ

Obrácená Pythagorova věta

- slouží ke zjištění, zda je trojúhelník pravoúhlý

Platí - li pro strany a , b , c vztah $c^2 = a^2 + b^2$
- JE TENTO TROJÚHELNÍK PRAVOÚHLÝ

Vzorový příklad

Rozhodněte, zda je trojúhelník
se zadanými rozměry pravoúhlý.

4 cm, 5 cm, 6 cm

$$c^2 = a^2 + b^2$$

$$6^2 = 4^2 + 5^2$$

$$36 = 16 + 25$$

$$36 \neq 41$$

Trojúhelník není pravoúhlý

Příklady na procvičení

Rozhodni, zda jsou trojúhelníky pravoúhlé:

a) 7 cm, 6 cm, 8 cm

b) 28 dm, 53 dm, 45 dm

c) $13/10$ m, $6/5$ m, $1/3$ m

d) 0,35 dm, 0,52 dm, 1,6 dm

e) 1,3 m, 138 cm, 112 cm

VÝPOČET PŘEPONY

$$c^2 = a^2 + b^2$$

PŘEPONA **ODVĚSNA** **ODVĚSNA**

Př: Vypočítej délku přepony
v pravoúhlém trojúhelníku ABC, jehož odvěsny
jsou $a = 6,5$ cm, $b = 5$ cm.

$$c^2 = a^2 + b^2$$

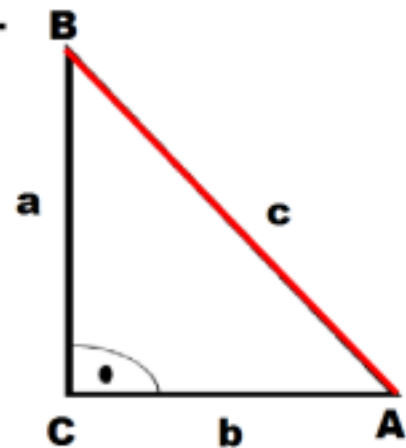
$$c^2 = 6,5^2 + 5^2$$

$$c^2 = 42,25 + 25$$

$$c = \sqrt{67,25}$$

$$c = 8,2 \text{ cm}$$

Přepona c má délku 8,2 cm.

VÝPOČET ODVĚSNY

$$c^2 = a^2 + b^2 \quad \Rightarrow \quad a^2 = c^2 - b^2$$

$$\Rightarrow \quad b^2 = c^2 - a^2$$

Př: Délka přepony pravoúhlého trojúhelníka je 17 cm, délka odvěsny je 7 cm. Vypočítej délku druhé odvěsny.

$$a^2 = c^2 - b^2$$

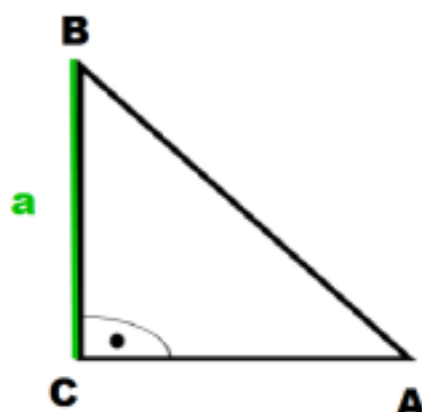
$$a^2 = 17^2 - 7^2$$

$$a^2 = 289 - 49$$

$$a = \sqrt{240}$$

$$a = 15,5 \text{ cm}$$

Délka druhé odvěsny je 15,5 cm.

Příklady na procvičení:

Vypočítej délku přepony je-li zadáno:

a) 15 cm, 112 cm

b) 56,1 cm, 0,134 m

c) 75,5 mm, 4,34 cm

**Vypočítej odvěsnu pravoúhlého trojúhelníku,
jestliže znáš délku přepony a druhé odvěsny:**

---

a) 18 cm, 6 cm

b) 56 mm, 67 mm

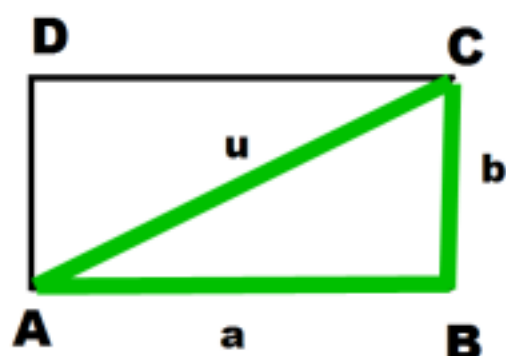
c) 30 cm, 670 mm

Vypočítej délku úhlopříčky obdélníku

ABCD se stranami délek $a = 7,2$ cm $b = 4,5$ cm.

Uvědom si, že ...

**Úhlopříčka dělí obdélník na 2 shodné
pravoúhlé trojúhelníky a je zároveň
PŘEPONOU.**

Aplikuj tedy Pythagorovu větu

Procvičuj doma

Obdélníku ABCD s délkami stran $a = 6\text{ cm}$, $b = 8\text{ cm}$ je opsaná kružnice. Vypočítej její poloměr. Udělej si náčrtek.

Použité zdroje

<http://www.matematika.estranky.cz/clanky/pythagorova-veta.html>

<http://fyzmatik.pise.cz/25996-vizualizace-pythagorovy-vety.html>

http://www.hermes-press.com/pythagoras_index.htm

http://www.zsdoberichovice.cz/programy/matika/pyth_triangle.htm

Müllerová, J., Macháček, V., Kraemer E., Brant, J.,
Matematika pro 8. ročník základní školy, Geometrie,
1. vydání. Praha: Kvarta, 1999. 53 s. ISBN 80-85570-94-7

Půlpán, Z., Trejbal, J. Matematika 8 pro
základní školy, Algebra. 1. vydání. Praha: SPN 2009. 27 s. ISBN 978-80-7235-419-1

Obrázky byly vytvořeny pomocí galerie
eTabule a pomocí textového editoru
Word 2007 a jeho klipartů.